

DE ZOETE INVAL¹

**een vernieuwend en succesvol invalproject
dat nieuwe oplossingen biedt voor oude problemen !**

Marcella Blok en Maya Mathias

Inleiding

Het tekort aan leraren primair onderwijs is in Amsterdam aanzienlijk. Het is dan ook voor de hand liggend, dat wat betreft invallen bij kortdurend verzuim het probleem nog groter is. Immers, het is voor een leraar veel aantrekkelijker om een eigen klas te hebben, dan van de ene school naar de andere te trekken en overal een paar dagen in te springen net daar, waar de afwezige leerkracht is gebleven. Vandaar dat de gezamenlijke schoolbesturen besloten dat het over een andere boeg gegooid moest worden. In dit artikel laten wij u zien hoe het nu loopt in Amsterdam onder de naam De Zoete Inval. Wij beginnen met een schets van hoe een invaldag aangevraagd en ingevuld wordt, waarna we analyseren wat gemaakt heeft dat deze aanpak zo'n succes kon worden.

Schets van een invaldag

's Morgens wordt de directeur van basisschool 'De Schalmei' gebeld: Juf Tineke van groep 4 is 2 dagen ziek. Geen paniek; De directeur tikt op de computer www.inval.lerarentekortamsterdam.nl, in, klikt door naar 'de Zoete INVAL' en typt de datum en groep 4 in. Er blijken 3 mogelijke invallers te zijn. Ze staan op de website met een korte beschrijving van het (kunst)project waarmee ze hun invaldag vullen.

Eén van de invallers, Rob Hermans, doet een project "Bij de Beesten af" Dat lijkt de directeur wel wat. Hij belt de coördinator van de Zoete Inval en krijgt dezelfde ochtend te horen dat Rob Hermans morgen komt invallen. Op de website vindt hij een brief om te downloaden en uit te delen voor de kinderen van groep 4 en hun ouders. Zo is iedereen geïnformeerd.

Rob is toneelspeler van beroep en vindt de afwisseling met een dergelijke groep leerlingen leuk. In zijn vrije tijd werkt hij met kinderen aan theaterproducties en na een leerzame opleiding van 3 weken werkt hij sinds kort ook als betaalde invalkracht op oproepbasis voor 'de Zoete inval'. Na het nieuwsitem op AT5 over zijn project wordt hij steeds vaker gevraagd en niet voor niets!

Als Rob Hermans de volgende dag invalt, heeft groep 4 de dag van haar leven; er wordt gepraat, getekend, toneelgespeeld en heel veel gelachen. Na schooltijd rennen de kinderen vol verhalen naar huis: ze hebben iets nieuws en spannends gedaan en kunnen haast niet wachten tot de volgende ochtend. Dan wordt Juf Tineke getraakteerd op een voorstelling van een half uur; bij de beesten af !

Geen fictie maar werkelijkheid

Dit verhaal berust niet op fictie maar op werkelijkheid. De Zoete Inval en de website www.inval.lerarentekortamsterdam.nl bestaan echt. Ze zijn het resultaat van een geslaagd project voor basisscholen in Amsterdam en het bewijs dat vernieuwende ideeën in het primair onderwijs werken!

¹ Als artikel verschenen in Tijdschrift voor Management Basisscholen, 2004

Het invalconcept van de Zoete Inval

De Zoete Inval is een ingenieus netwerk van kunstenaars en andere getalenteerde individuen die met behulp van een website en een vaste coördinator snel, flexibel en succesvol ingezet worden op aangesloten basisscholen in Amsterdam. Deze invalkrachten "nieuwe stijl" voeren zelfstandig eigen projecten uit voor alle groepen van de basisschool waarvan de leerkracht onverwachts een paar dagen uitvalt. Zij worden betaald met gelden uit het Vervangingsfonds.

De Zoete inval is in verscheidene opzichten innovatief omdat het uitgaat van een nieuwe groep invalkrachten, een nieuwe wijze van werken en een nieuwe netwerkstructuur die vraag en aanbod van invalkrachten op elkaar afstemt. We bespreken deze punten hieronder apart.

Een nieuwe groep invallers

De invalkrachten van de Zoete Inval zijn niet formeel geschoold in het onderwijs maar hebben ervaring in het werken met kinderen; ze zijn geen docent maar iemand die vanuit een eigen beroep of interesse een (creatief/cultureel) onderwerp aanbiedt aan een klas. Ze zijn niet bevoegd maar wel bekwaam en verbreden niet alleen hun eigen werkomgeving maar ook de (culturele) horizon van hun leerlingen. Deze invallers nieuwe stijl volgen voorafgaande aan hun invalactiviteiten een maatwerkopleiding en nemen vervolgens deel aan intervisiesessies om zich blijvend te ontwikkelen als invalkracht.

Een nieuwe wijze van werken

De invalkrachten gaan niet uit van het staande lesprogramma maar werken projectmatig, aan de hand van kant en klare projecten die met de hele groep gedurende de verzuimperiode van de vaste docent worden uitgevoerd. De projecten variëren van 1 dag tot een week en zijn geschikt voor verschillende groepsniveaus. De invalkrachten ontwikkelen zelf hun projecten, wat leidt tot een zeer verassend en divers projectaanbod waar scholen, afhankelijk van hun wensen en prioriteiten, uit kunnen kiezen.

Een nieuwe netwerkstructuur

De nieuwe netwerkstructuur koppelt met een website en een vaste coördinator vraag en aanbod van invalkrachten aan elkaar en zet zo snel en flexibel invalkrachten in. De aangesloten scholen worden via de website en via persoonlijk contact met de coördinator voorgelicht en begeleid bij de inzet van nieuwe invalkrachten. Het netwerk neemt de aangesloten scholen veel organisatie- en administratieve taken uit handen doordat er gewerkt wordt met een eigen administratiekantoor dat werving, contractering, boeking, uitbetaling van de invalkrachten en terugvordering bij het Vervangingsfonds verzorgt.

De uitgangspunten van de Zoete Inval

De uitgangspunten van "De Zoete Inval" hebben zichzelf in korte tijd bewezen.

- De nieuwe groep niet bevoegde maar wel bekwame invalkrachten is uitstekend in staat gebleken om zelfstandig in te vallen met zelfontwikkelde projecten.
- Het projectmatig werken en uitvoeren van eigen projecten is invalkrachten, scholen en leerlingen zeer goed bevallen en heeft geleid tot een verassend en gevarieerd projectaanbod
- Het netwerk van de zoete inval met bijbehorende website, vaste coördinator en administratiekantoor werkt goed. Het aantal boekingen van aangesloten scholen neemt gestaag toe en nieuwe scholen en invalkrachten blijven zich enthousiast aanmelden

De succesfactoren van de Zoete Inval

Een aantal factoren heeft geleid tot het succes van De Zoete Inval:

Werken vanuit persoonlijke bekwaamheden aan eigen projecten

- Het werven van invalkrachten met bijzondere (kunstzinnige) talenten, deskundigheden en bekwaamheden van buiten de onderwijssector werkt vernieuwend en verdiepend op het onderwijsaanbod en leidt tot een groot, gevarieerd en bruikbaar projectaanbod.
- Het uitvoeren van eigen projecten met een kunstzinnig of cultureel onderwerp verlicht niet alleen de nood bij basisscholen met een tekort aan bevoegde invalkrachten maar vergroot ook het kunst- en cultuuraanbod van diezelfde scholen voor hun leerlingen.
- Het herhaaldelijk uitvoeren van een eigen project voor nieuwe scholen en groepen geeft invalkrachten vanuit hun inhoudelijke kwaliteiten de rust en ruimte om hun didactische vaardigheden verder te ontwikkelen .

Maatwerkopleiding

- De maatwerkopleiding voor deze invalkrachten nieuwe stijl, focust enerzijds op het maken van eigen projecten en anderzijds op kennis van het basisonderwijs en aanleren van didactische beginselen. De opleiding wordt uitgevoerd door een team van docenten afkomstig uit kunstinstellingen en onderwijsinstellingen en blijkt in de praktijk een gouden combinatie.
- De maatwerkopleiding wordt afgesloten met een proefproject onder begeleiding van een vaste leerkracht op een school, aangesloten bij De Zoete Inval. Dit zorgt voor betrokkenheid van scholen bij hun potentiële invallers en vice versa en integreert opleidings-, PR en voorlichtingsactiviteiten.

Geoliede netwerkstructuur

- De Zoete Inval heeft een persoonlijke- en een administratieve spil. De organisatie van de Zoete Inval is in handen van een vaste coördinator die de contacten met (potentiële) scholen en invallers onderhoudt en uitbreidt. De website vormt de administratieve spil van het netwerk. De coördinator en website zijn ondergebracht bij een vast administratiekantoor dat tevens de salarisadministratie verzorgt.

Aansluiting bij bestaande administratieve regelgeving

- De Zoete Inval sluit met haar vergoedingsstelsel aan bij de normale administratieve regelgeving van het Vervangingsfonds. Salariskosten van de invalkrachten worden bij dit fonds gedeclareerd en zijn daardoor gewaarborgd en niet voor rekening van de scholen zelf.

Nabeschouwing

Achteraf is het altijd makkelijk om op te schrijven waarom een project is geslaagd. Aan de start van De Zoete Inval hadden we veeleer het idee dat we met een leuk, goed doordacht plan en veel optimisme een onbekende weg insloegen, waarbij we tijdens het afleggen van de weg steeds de beslissingen namen, die nu gepresenteerd worden als een samenhangend geheel.

Zo was het in het begin helemaal niet zeker dat voldoende scholen mee zouden willen doen. De opzet was erop berekend dat het project zou kunnen uitgroeien, maar een minimale omvang was wel nodig om deze opzet te kunnen financieren. Inmiddels weten we dat vele scholen in Amsterdam graag meedoen en ook bereid zijn een jaarlijks "abonnementsgeld" te betalen voor de overheadkosten. Het aloude spreekwoord "als er één schaap over de dam is,

volgen er meer" heeft hier weer zijn waarheid bewezen. Het enthousiasme van scholen die een invaller in school hadden gehad, heeft anderen aangemoedigd zich aan te melden.

Toch is het basisconcept van De Zoete Inval ook voor een gering aantal scholen haalbaar. Het basisconcept van het project is, dat invallers niet lesgeven daar waar de zieke leerkracht is gebleven, maar met eigen projecten een dag of twee dagen in de klas verzorgen. Daardoor is de invalbaan een interessante deeltijdbaan geworden voor kunstenaars en andere getalenteerde mensen, die hun vakkennis graag overbrengen op leerlingen. Door middel van organisatorische aanpassingen is altijd te variëren in aantallen scholen, soorten projecten en dergelijke.

drs M.. Blok (m.blok@ao.nl) is partner bij AO, Adviseurs voor Organisatiewerk te Driebergen
drs M..K.. Mathias (mayamathias@planet.nl,) is zelfstandig gevestigd organisatieadviseur